

Denne fil er hentet fra Handelshøyskolen BIs åpne institusjonelle arkiv BI Brage
<http://brage.bibsys.no/bi>

Norske og internasjonale regler og initiativ knyttet til samfunnsansvar

**Caroline D. Ditlev-Simonsen
Handelshøyskolen BI**

Dette er siste forfatterversjon, etter fagfelleevaluering, før publisering i

Praktisk økonomi og finans, 30(2014)3:191-201

Tidsskriftets forlag, Universitetsforlaget, følger forleggerforeningens avtale, og tillater at siste forfatterversjon legges i åpent publiseringsarkiv ved den institusjon forfatteren tilhører. http://www.universitetsforlaget.no/tidsskrift/Informasjon_om_rettigheter_og_praksis

Forlagets publikasjoner er tilgjengelige via www.idunn.no

Norske og internasjonale regler og initiativ knyttet til samfunns-ansvar (CSR)

Ved referanse til denne artikkelen, vennligst benytt følgende informasjon:

Caroline D Ditlev-Simonsen

Norske og internasjonale regler og initiativ knyttet til samfunnsansvar (CSR), **Praktisk Økonomi og Finans**, 3, 2014, side 191-201

Caroline D Ditlev-Simonsen, Phd

Caroline.d.ditlev-simonsen@bi.no

Handelshøyskolen BI, Institutt for regnskap, revisjon og jus

Nydalsveien 37, 0242 Oslo

Caroline D. Ditlev-Simonsen er utdannet siviløkonom, har en mastergrad innen Energy and Environmental Studies fra USA og en Ph.d.-grad fra Handelshøyskolen BI. Ditlev-Simonsen har bred og internasjonal erfaring fra næringslivet innen miljø og andre samfunnsrelaterte fagområder. Hun er ansatt som seniorforsker ved BI, er co-director ved BI Centre for Corporate Responsibility og Associate Dean for Customised-program. Hun har også bred styreerfaring.

Ingress

Det har vært en kraftig vekst i nasjonale og internasjonale initiativ, standarder og verktøy knyttet til samfunnsansvar (Corporate Social Responsibility – CSR). For bedrifter kan det være tidskrevende og forvirrende å orientere seg om alle disse nye reglene og frivillige initiativene. Hvilke (om noen) er relevante for egen bedrift og hva som faktisk kreves og forventes av dem knyttet til CSR rapportering, er spørsmål bedrifter stiller seg. I denne artikkelen vil vi derfor gi en oversikt over dagens norske krav knyttet til samfunnsansvars rapportering (Regnskapsloven) samt internasjonale initiativ. Fokus vil være på UN Global Compact (UNGC) og Global Reporting Initiative (GRI). Hvis bedriften rapporterer i henhold til UNGC og/eller GRI oppfyller de også de nye kravene ihht. Regnskapsloven § 3-3c, ISO 26000 og International Integrated Reporting Council (IRRC). Jeg vil i denne artikkelen også reflekteres over effekten av reglene og tiltakene knyttet til samfunnsrapportering.

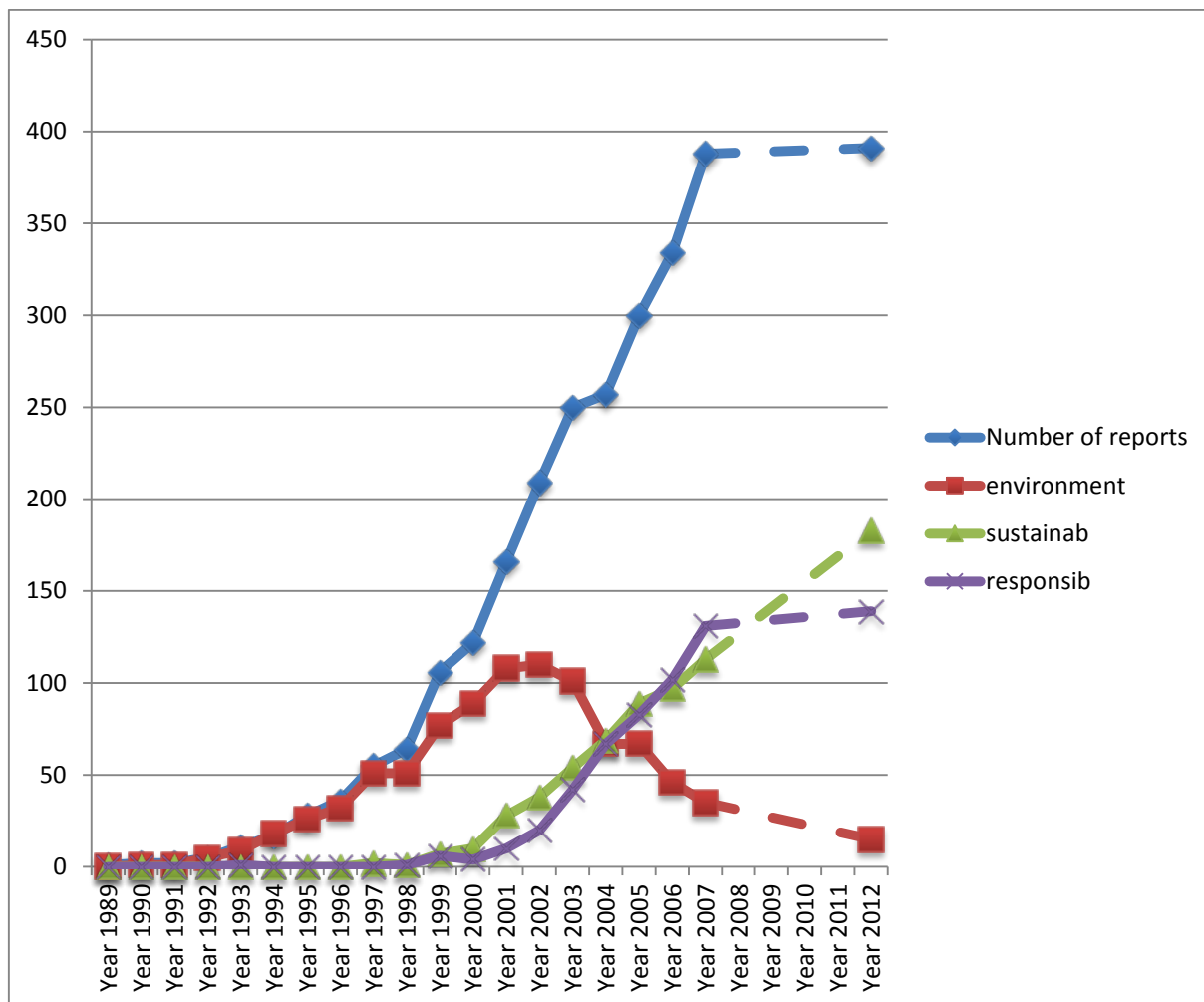
1. Innledning

”What gets measured, gets managed”

Verden står overfor store miljøutfordringer, og jordas bæreevne (carrying capacity) ble overskredet for flere tiår siden (WWF 2008, side 22). Dette har medført stort fokus på hva ulike aktører, som bedrifter, myndigheter og enkeltpersoner, kan gjøre for å endre kursen mot en mer bærekraftig utvikling.

Bedrifter samlet er storforbrukere av ressurser og er ansvarlige for store utslipp av både klimagasser og miljøgifter. Store korrupsjonsskandaler er avdekket og daglig kan man lese om brydd på menneskerettigheter og arbeidslover rundt om i verden. Samtidig er det bedriftene sammen med myndigheter og organisasjoner, som har nøkkelen til utvikling av samfunnsansvarlig produktdesign, produksjonsforhold og avfallshåndteringen. Dette er noe av årsaken til økt fokus på hva disse aktørene kan gjøre for å bidra til et mer bærekraftig samfunn. Ulike pålagte og frivillige fremgangsmåter for bedrifters redegjørelse og rapportering av deres samfunnspåvirkning er derfor utviklet, og blir benyttet i ulikt omfang.

Det har vært en omfattende vekst i bedrifters ikke-finansielle rapportering. Figur 1 viser utviklingen innen denne type rapportering blant verdens største bedrifter (FT500), samt utviklingen av kjerneord i titlene på disse rapportene. Mens “environment” var hovedtema i de første ikke-finansielle rapportene, er “sustainab” og “responsib” nå mest brukt. Innholdet i disse rapportene var i utgangspunktet beskrivende med ulik oppbygging og format fra rapport til rapport, men etter hvert er standarder og felles format for ikke-finansiell rapportering blitt mer og mer vanlig.

Figur 1: Utvikling innen ikke-finansiell rapportering blant FT 500, etter kjerneord i titlene

Det finnes et utall av guider, initiativ og standarder for bedrifter som er interessert i å forholde seg til knyttet til samfunnsansvar – både på nasjonale, internasjonale, bransje og organisasjons nivå. Noen av de mest kjente og populære er:

- UN Global Compact (UNGC),
- Global Reporting Initiative (GRI),
- ISO 14001 og 26000,
- OECD Guidelines for Multinational Enterprises,
- Environmental Management and Audit Scheme (EMAS),
- Miljøfyrtårn,
- ICC Business Charter,
- Business Social Compliance Initiative,
- Ethical Trading Initiative (ETI),
- Social Accountability International (SAI),
- AA1000,
- GHG Protocol,
- The Natural Step,

- Transparency International (TI),
- World Business Council for Sustainable Development guidelines (WBCSD),
- Global 100
- The International Integrated Reporting Council (IIRC)
- The PRI Initiative (Principles for Responsible Investment)
- Carbon Disclosure Project
- Dow Jones Sustainability Indices (DJSI)
- FTSE4Good Index Series

Disse initiativene er i utgangspunktet frivillige, og noen danner grunnlag for sertifisering.

I denne artikkelen tar vi for oss dagens krav til ikke-finansiell og samfunnsansvarsrapportering i Norge, nye regler om slik rapportering i EU og redegjør for de mest kjente internasjonale initiativ innen samfunnsansvar: UN Global Compact (UNGC), Global Reporting Initiative (GRI), ISO 26000 og Integrert rapportering IIRC.

2. Krav om rapportering om samfunnsrelatert informasjon i Norge

I Regnskapsloven av 1998 stilles det krav til rapportering om blant annet arbeidsmiljø, likestilling, diskriminering og ytre miljø hensyn. For små foretak foreligger følgende regler:

§ 3-3. Årsberetningens innhold for små foretak

...

Det skal gis opplysninger om arbeidsmiljøet og en oversikt over iverksatte tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet. Det skal opplyses særskilt om skader og ulykker. Regnskapspliktig som i regnskapsåret har sysselsatt minst 5 årsverk, skal i tillegg opplyse særskilt om sykefravær.

Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene.

Foretak som jevnlig sysselsetter mer enn 50 ansatte, skal redegjøre for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme formålet i diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering.

Det skal gis opplysninger om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning av det ytre miljø. Det skal opplyses hvilke miljøvirkninger de enkelte forhold ved virksomheten gir eller kan gi, samt hvilke tiltak som er eller planlegges iverksatt for å forhindre eller redusere negative miljøvirkninger. (Lovdata 1998)

Teksten for regnskapspliktige som ikke faller inn under små foretak er i all hovedsak den samme.ⁱ

Selv om Regnskapsloven er relativt konkret på hva bedrifter skal rapportere om arbeidsmiljø, likestilling, diskriminering og ytre miljø, viser det seg at de fleste små bedrifter, altså de med under 50 ansatte, rapporterer relativt begrenset om disse temaene. Følgende er noen eksempler på typiske setninger som er godkjente i styrets beretning.

- ✓ “Styret mener arbeidsmiljøet er tilfredsstillende.”

- ✓ "Det er lagt vekt på miljømessige faktorer ved utforming av arbeidsplassene"
- ✓ "Kvinneandelen i selskapet utgjør ca. 40%"
- ✓ "Selskapets virksomhet forurenses ikke det ytre miljø"

Det er mange som har stilt spørsmål til om denne type rapportering kan anses å dekke den informasjonen som er påkrevd (Ruud, Ehrenclou, and Skjelsbæk Gramstad 2008)

2.1. Nye nasjonale krav til rapportering om samfunnsansvar for store foretak

Selv om begrepet "samfunnsansvar" ikke er benyttet i Regnskapsloven frem til 2013, er tema som arbeidsmiljø, ytre miljø og likestilling ansett som sentrale elementer i begrepet samfunnsansvar. Allikevel var det først i 2013 det ble vedtatt at store bedrifter eksplisitt skulle rapportere om samfunnsansvar:

§ 3-3 c. Redegjørelse om samfunnsansvar

Store foretak skal redegjøre for hva foretaket gjør for å integrere hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forholdet til sine interessenter. Redegjørelsen skal minst inneholde opplysninger om retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og standarder foretaket benytter for å integrere de nevnte hensynene i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forholdet til sine interessenter. Foretak som har retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og standarder som nevnt skal i tillegg opplyse om hvordan foretaket arbeider for å omsette disse til handling, gi en vurdering av resultatene som er oppnådd som følge av arbeidet med å integrere hensynene som er nevnt i første punktum i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forholdet til sine interessenter, og opplyse om forventninger til dette arbeidet framover. (Lovdata 2013)

Det er anslått at det er omkring 450 foretak som er å regne som store i regnskapslovens forstand I forhold til at det i dag er over 500 000 virksomheter i Norge, gjelder denne nye bestemmelsen altså bare for en svært liten del av norske bedrifter.

Selv om loven ble vedtatt i 2013, gjelder den først for 2013 rapporteringen, som blir lagt frem i 2014. Det er derfor først våren 2014 resultatet av lovendringen vil komme frem. (For nærmere informasjon om faktisk utvikling fra 2013-2014 knyttet til krav om samfunnsrapportering, se side ... Kari og Anders artikkel.)

3. Nye EU krav til samfunnsrapportering

Land i EU har hatt ulike krav til rapportering knyttet til samfunnsansvar. Først i 2014 ble det vedtatt at alle større bedrifter i EU skal rapportere "non-financial information". De nye reglene er i stor grad i tråd med de nye kravene til samfunnsrapportering i Norge som trådte i kraft i 2013. Effekten av EU reguleringen vil vi først se i årsrapportene for 2014.

Companies concerned will need to disclose information on policies, risks and outcomes as regards environmental matters, social and employee-related aspects, respect for human rights, anti-corruption and bribery issues, and diversity in their board of directors. The new rules will only apply to some large companies with more than 500 employees. In particular, large public-interest entities with

more than 500 employees will be required to disclose certain non-financial information in their management report.. (European Commission 2014)

Målet med kravene er å øke EU-selskapers åpenhet og ytelse på miljø og sosiale forhold, og derfor å bidra effektivt til langsiktig økonomisk vekst og sysselsetting.(Europa.eu 2014). Loven vil omfatte store bedrifter med over 500 ansatte, og vil gjelde for omkring 6000 selskaper og organisasjoner. Pr i dag rapporterer omkring 2500 av EU selskaper om miljø og sosiale forhold jevnlig. Dette er mindre enn 10% av alle de store selskapene i EU (Europa.eu 2014). Det er antatt at kostnader forbundet med å oppfylle disse nye kravene til rapportering i gjennomsnitt vil koste mindre enn EUR 5 000 årlig pr selskap (Europa.eu 2014). Som det kommer frem av lovteksten er pålegget relativt løst formulert og det er interessant å se hvordan bedrifter faktisk vil tolke dette pålegget og hva revisorer vil godkjenne. Fra et revisjonsperspektiv skal rapporteringen sjekkes en gang årlig. Dette for å at den nye loven skal innebære minst mulig ekstra administrativt arbeid (Europa.eu 2014).

4. Internasjonale initiativ knyttet til samfunnsrapportering

Som nevnt er det svært mange nasjonale, regionale og internasjonale initiativ knyttet til samfunnsansvar og samfunnsansvars rapportering. De to viktigste og mest brukte er UN Global Compact (UNGC) og Global Reporting Initiative (GRI). Det er derfor disse to initiativene som vil bli nærmere omtalt i denne seksjonen. I tillegg vil ISO 26000 og Integreert rapportering, IIRC bli adressert. Dette fordi disse to initiativene har fått mye oppmerksomhet, og fordi sistnevnte muligens vil legge grunnlaget for den videre utviklingen og en samkjøring av de andre initiativene.

4.1. UN Global Compact (UNGC)

UN Global Compact (UNGC) ble etablert av FNs generalsekretær Kofi Annan i 2000. Dette initiativet har så langt vært et av verdens mest omfattende rammeinitiativ innenfor samfunnsansvar.

The UN Global Compact is a strategic policy initiative for businesses that are committed to aligning their operations and strategies with ten universally accepted principles in the areas of human rights, labour, environment and anti-corruption. By doing so, business, as a primary driver of globalization, can help ensure that markets, commerce, technology and finance advance in ways that benefit economies and societies everywhere (UN Global Compact 2014).

De ti prinsippene som UNGC bygger på er utarbeidet i samarbeid mellom FN, bedrifter og organisasjoner.

FNs Global Compacts ti prinsipper

Menneskerettigheter

Prinsipp 1: Bedrifter skal støtte og respektere vern om internasjonalt anerkjente menneskerettigheter,

Prinsipp 2: påse at de ikke medvirker til brudd på menneskerettighetene.

Standarder for arbeidslivet

Prinsipp 3: Bedrifter skal holde organisasjonsfriheten i hevd og sikre at retten til å føre kollektive forhandlinger anerkjennes i praksis,

Prinsipp 4: sikre at alle former for tvangsarbeid avskaffes,

Prinsipp 5: sikre at barnarbeid reelt avskaffes, og

Prinsipp 6: sikre at diskriminering i arbeidslivet avskaffes.

Miljø

Prinsipp 7: Bedrifter skal støtte en føre-var-tilnærming til miljøutfordringer,

Prinsipp 8: ta initiativ til fremme av økt miljøansvar, og

Prinsipp 9: oppmuntre til utvikling og spredning av miljøvennlig teknologi.

Bekjempelse av korrupsjon

Prinsipp 10: Bedrifter skal bekjempe enhver form for korrupsjon, herunder utpressing og bestikkelser. (FN-Sambandet 2013)

I dag støtter totalt rundt 12 000 bedrifter og organisasjoner fra 145 land opp om UNGC prinsippene, som gjør dette til verdens største frivillige CRS initiativ (UN Global Compact 2014).

Som det kommer frem av eksemplene på prinsipper over er det ikke krav om tallfestet rapportering om status og fremdrift. Å støtte opp om UNGC kan gjøres veldig enkelt: signatur og bekreftelse om at bedriften støtter opp om prinsippene og vil implementere disse i bedriften, samt rapportering om forbedringer innen dette arbeidet i henhold til prinsippene årlig. Avgiften for å registrere seg som bedrift som støtter opp om disse prinsippene er avhengig av årlig omsetning, og strekker seg fra USD 250 til USD 15 000. Noen bedrifter gjør mye ut av det å være på UNGC listen og rapporterer i henhold til disse prinsippene i årsrapporten og kommuniserer utad at de støtter opp om prinsippene i UNGC, mens andre i mindre grad annonserer at de støtter opp om UNGC.

Ved å rapportere i henhold til UN Global Compact er kravet knyttet til Regnskapsloven § 3-3c oppfylt.

4.2. Global Reporting Initiative (GRI)

Global Reporting Initiative er et rammeverk for ikke-finansiell rapportering utviklet som et samarbeid mellom internasjonale bedrifter, det sivile samfunn, akademiske og profesjonelle organisasjoner. Arbeidet startet i 1997, og første sett rammeverk ble tilgjengelig i 2000 og er deretter fornyet flere ganger. Siste versjon, G4 som er 4. generasjon, ble lansert i 2013.

GRI has pioneered and developed a comprehensive Sustainability Reporting Framework that is widely used around the world.

A sustainability report is a report published by a company or organization about the economic, environmental and social impacts caused by its everyday activities.

A sustainability report also presents the organization's values and governance model, and demonstrates the link between its strategy and its commitment to a sustainable global economy. (Global Reporting Initiative 2013)

GRI er basert på rapportering innen tre områdene: økonomi, miljø og sosiale forhold. Målet med GRI er å fremme bærekraftighetsrapportering, med fokus på miljø-, sosial- og styringsrapportering i organisasjoner (Environmental, Social and Governance (ESG) reporting). Kontinuerlig forbedring er et viktig element i denne rapporteringen.

Guidelines til hvordan å rapportere i henhold til GRI og implementerings manualen er tilgjengelig for nedlastning fra GRI sine hjemmesider. Dette er store dokumenter på henholdsvis 94 og 266 sider. Det er viktig å velge ut og rapportere i henhold til de tema som er relevant for bedriften, såkalt “materiality assessment”. For en bedrift som importerer klær fra u-land er kanskje arbeidsforhold hos underleverandører viktigere å forholde seg til og rapportere om enn NOx utslipp. Det å fokusere på hva som faktisk er bedriftens “footprint” er helt sentralt for å gjøre rapporteringen meningsfull. Så langt har bedrifter i hovedsak rapportert om områder de gjør noe bra, selv om dette er på siden av bedriftens kjerneoperasjoner og der den faktisk har størst innvirkning på samfunn og miljø. For bedrifter som ønsker å starte med å rapportere innen samfunnsansvar er det viktig å identifisere på hvilke områder de har mest innvirkning på miljø og samfunn og følge disse opp. Det er viktigere å rapportere på noen få viktige områder, enn å lage store rapporter om områder som er mindre relevante (men data kanskje er enklere tilgjengelige).

Mange av det større bedrifter i dag rapporterer i henhold til GRI. Vanligst er det å liste opp de områdene det rapporteres om bak i års- eller samfunnsrapport, og referere til hvor konkret informasjon om tema er tilgjengelig – enten fra rapporter eller fra hjemmesider.

Ved å rapportere i henhold til GRI er kravet knyttet til Regnskapsloven § 3-3c oppfylt.

4.3. ISO 26000 – veiledning om samfunnsansvar

Etter nærmere åtte års arbeid hvor mer enn 500 eksperter fra 100 land har deltatt, ble samfunnsansvarsveilederen ISO 26000 lansert i desember 2010. Dette er en manual for hvordan å forholde seg til samfunnsansvar. Begrepet som benyttes i ISO 26000 er ikke “Corporate Social Responsibility”, men bare “Social Responsibility”. Dette er for å ta hensyn til at det ikke bare er bedrifter, men også offentlige institusjoner som har et samfunnsansvar.

ISO 26000 provides guidance on how businesses and organizations can operate in a socially responsible way. This means acting in an ethical and transparent way that contributes to the health and welfare of society.

*ISO 26000:2010 provides guidance rather than requirements, **so it cannot be certified to unlike some other well-known ISO standards**. Instead, it helps clarify what social responsibility is, helps businesses and organizations translate principles into effective actions and shares best practices relating to social responsibility, globally. It is aimed at all types of organizations regardless of their activity, size or location. (ISO)*

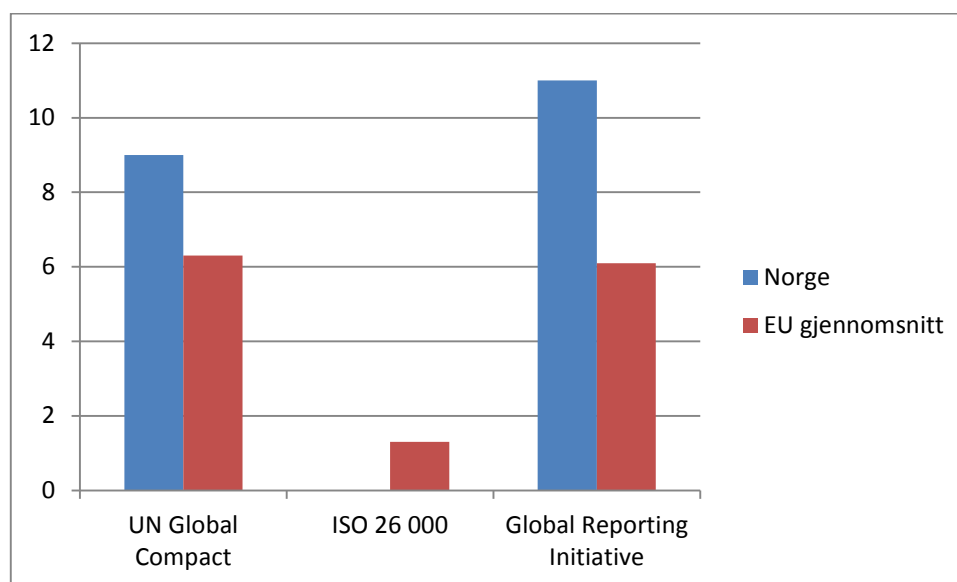
ISO 26000 har syv fokusområder: 1. organisasjonsstyring, 2. menneskerettigheter, 3. arbeidsforhold, 4. miljø, 5. hederlig virksomhet, 6. forbrukerspørsmål, 7. lokalsamfunnsengasjement og –utvikling.

Mens de fleste andre standarder og veiledere kan lastes ned gratis fra nettet, må ISO verktøy kjøpes. Veilederen er på 110 sider og er tilgjengelig gjennom ISO / Standard Norge.

4.4. Status i Norge

UN Global Compact (UNGC) og Global Reporting Initiative (GRI) er de mest sentrale samfunnsansvars rapporterings grunnlag. I forhold til EU generelt ligger Norske bedrifter godt an når det gjelder bruken av disse verktøyene. Når det gjelder ISO 26000 ligger vi derimot litt etter.

Dog er det viktig å merke seg at selv om en bedrift støtter opp om UNGC og rapporterer i henhold til GRI, betyr ikke dette nødvendigvis at denne bedriften er mer samfunnsansvarlig enn en bedrift som ikke gjør dette. Tvert i mot. Studier viser at de bedrifter som rapporterer mest ofte er de som oppfattes som minst samfunnsansvarlige (Fry and Hock 1976). De bedrifter som har blitt kritisert for uansvarlig oppførsel er de som i større grad har behov for å fortelle om det de gjør innen samfunnsansvar som er bra (Ditlev-Simonsen 2014). Når bedrifter gir ut samfunns- og bærekraftighetsrapporter på flere hundre sider kan dette også "avskrekke" lesere. De færreste har anledning til å lese gjennom disse rapportene og bli kjent med hva bedriften faktisk gjør innen samfunnsansvar. Det er lett å resonere at når en bedrift har så mye å skrive om sine aktiviteter innen samfunnsansvar så har den samme bedriften også gjort mye på området.

Figur 2: Anvendelse av initiativene blant de største 200 selskapene i Norge og EU gjennomsnitt (2013)ⁱⁱ

Det at det er så mange ulike initiativ innen CSR rapportering, i tillegg til de mange standardene, gjør det vanskelig for bedrifter og samfunnet forøvrig å holde oversikt og sammenligne disse. The International Integrated Reporting Council (IIRC) sitt initiativ, som prøver å samkjøre de ulike initiativene og årsrapporteringen forøvrig i en felles integrert rapport er godt initiativ.

4.5. Under utvikling: The International Integrated Reporting Council (IIRC)

The International Integrated Reporting Council (IIRC) består av ledere fra bedrifter, investeringsselskaper, representanter fra regnskap- og verdipapirbransjen, myndigheter, akademikere, standardsettende sektorer og det sivile samfunn. IIRC ble etablert fordi aktørene i kapitalmarkedet er interessert i bedre samlet rapportering som går utover dagens årsregnskap og årsberetning. Det poengteres at fysiske og finansielle eiendeler er en stadig mindre del av et selskaps totale markedsverdi, og at det er behov for i større grad å integrere de andre

faktorene i rapporteringen for bedre å kunne vurdere bedrifters markedsverdi. Formålet er å skape et globalt rammeverk for ikke-finansiell rapportering som presenterer informasjon om samfunn, styring og miljø på en konsistent og sammenlignbar måte. Formålet er altså ikke mer rapportering, men mer *integrert* rapportering.

<IR> is a process founded on integrated thinking that results in a periodic integrated report by an organization about value creation over time and related communications regarding aspects of value creation.

An integrated report is a concise communication about how an organization's strategy, governance, performance and prospects, in the context of its external environment, lead to the creation of value in the short, medium and long term.(Integrated Reporting)

140 investorer og representanter fra næringslivet deltok i utviklingen og testing av IIRC pilot programmet. Fra IIRC sin hjemmeside kan man laste ned et sammendrag av IIRC prosessen og status. P.t. er IIRC ikke et konkret verktøy for rapportering, men en prosess som arbeider med å integrere samfunnsrapportering i standard rapportering. Både UN Global Compact og Global Reporting Initiative vil være del av dette.

5. Hva er effekten av økt rapportering om samfunnsansvar?

Så hva er egentlig effekten av denne rapporteringen om samfunnsansvar? Hvem er det egentlig som ønsker og bryr seg om hvordan bedriften oppfører seg når det gjelder miljø og sosiale forhold?

Stakeholder teori, eller interessenteori, tar for seg de aktørene bedriftene forholder seg til. Stakeholderteori kan anses som en ledelsesstrategi om hvem som påvirker bedriften og hvem bedriften selv ønsker å påvirke. Denne teorien kom som et resultat av samfunnsutvikling der bedrifter ikke lenger bare kunne forholde seg til eiere og aksjonærer, men måtte ta hensyn til andre interessenter også. Vanlige interessenter å ta hensyn til er aksjonærer, ansatte, kunder, leverandører, samfunnet rundt (lokal miljøet og organisasjoner) og staten – altså de som regulerer.

Alle disse interessentene kan være relevante når det gjelder samfunnsansvars rapportering. Med stadig større interesse for og anvendelse av etiske investerings kriterier, kan aksjonærer være interessert i status når det gjelder samfunnsansvar. Dog er det uklart til hvilken grad disse benytter bedrifters rapporter til å innhente denne informasjonen (Ditlev-Simonsen 2013). Ni av ti ansatte sier at arbeidsgivers sosiale og miljøansvar er viktig for dem (Dawkins 2004). Kunder blir stadig også mer og mer opptatt av samfunnsansvar, og i mange tilfeller velger vi bort produkter som ikke er produsert under samfunnsansvarlige forhold (Ditlev-Simonsen 2012). Rapportering om samfunnsansvar er også av interesse for lokalmiljø, ideelle organisasjoner og myndigheter. Så av alle disse interessentene, hvem er "viktigst" som CSR driver? I en studie av hvem styreledere, ansatte i miljø- og menneskerettsorganisasjoner og økonomistudenter på master nivå tror motiverer ledere til å tenke på samfunnsansvar, viser at det er enighet om at eierne er de viktigste driveren for ledere å engasjere seg innen CSR. Deretter kommer kunder, myndigheter, ansatte og frivillige organisasjoner – i den rekkefølge (Ditlev-Simonsen and Wenstøp 2013). Ved å ha godt gjennomarbeidet informasjon om samfunnsansvar tilgjengelig kan bedriften lettere svare på og rapportere til alle interessentene ved forespørsel.

Et viktig spørsmål å stille knyttet til samfunnsrapportering er dog; til hvilken grad kan vi stole på det bedriftene skriver? Mens mer standard regnskapsrapportering har klare regler og blir revidert, står bedrifter mye "friere" til å skrive om det de selv ønsker i sine samfunnsansvars rapporter. Resultatet er ofte at bedriftene bare rapporterer om hvor flinke de er, og ikke om hva som ikke er så bra eller hva de er kritisert for (Ditlev-Simonsen 2014). Hvis vi forholder oss til hva som har vært akseptabelt når det gjelder å rapportere i henhold til Regnskapsloven §3-3 a så langt, om ytre miljø, arbeidsforhold, likestilling etc, ser vi at bedrifter har stått ganske så fritt her. Som tidligere nevnt er det funnet en negativ korrelasjon mellom omfang av rapportering og grad av samfunnsansvarlighet. De bedrifter som rapporterer mest om samfunnsansvar er ofte de som har vært mest kritisert for ikke å være samfunnsansvarlige. Ved å rapportere om det samfunnsansvaret det tar, fremheve områder de faktisk oppfører seg samfunnsansvarlig innen, kan de prøve å overbevise kritikere og andre om at bedriften er ansvarlig.

Med dette som bakgrunn, er kanskje den viktigste "stakeholderen", eller interessenten, når det gjelder samfunnsansvarsrapportering bedriften selv. Det å stå frem med grad av samfunnsansvar, grad av selvforståelse og erkjennelse, reflekterer hvor langt bedriften har kommet innen dette feltet. Derfor er det spesielt viktig at bedriften er ærlig og selvkritisk når den rapporterer. Bli samfunnsrapporteringen bare preget av selvskryt og gode intensjoner, vil dette ha mindre effekt på det faktiske resultatet - og vi er ikke noe nærmere en bærekraftig utvikling.

Denne artikkelen er del av prosjektet "Hva ønsker investorer at bedrifters ikke-finansielle rapporter inneholder?" se www.forskning.no

Referanser

- Dawkins, Jenny. 2004. The Public's Views of Corporate Responsibility 2003. In *MORI*. London, UK: MORI House.
- Ditlev-Simonsen, Caroline. 2012. Gapet mellom liv og lære innen miljøvern. In *Rapport*. Oslo: Handelshøyskolen BI.
- Ditlev-Simonsen, Caroline. 2013. Hva ønsker investorene at bedrifters CSR rapporter inneholder? edited by http://www.forskningsradet.no/prognett-finansmarkedsfondet/Allmennrettet_formidling/1234854106916: Handelshøyskolen BI.
- Ditlev-Simonsen, Caroline. 2014. "Are non-financial (CSR) reports trustworthy? A study of the extent to which non-financial reports reflect the media' perception of the company's behaviour." *Accepted for Issues in Social and Environmental Accounting* no. to be decided.
- Ditlev-Simonsen, Caroline, and Fred Wenstøp. 2013. "How stakeholders view stakeholders as CSR motivators." *Social Responsibility Journal* no. 9 (1):137-147. doi: 10.1108/17471111311307868.
- Europa.eu. 2014. Disclosure of non-financial and diversity information by large companies and groups - Frequently asked questions. *European Commission MEMO 14/301*, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-301_en.htm?locale=en.
- European Commission. 2014. Non-Financial Reporting. http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/non-financial_reporting/index_en.htm.
- FN-Sambandet. *Samfunnsansvar lønner seg!* 2013 [cited 21.05.2014]. Available from <http://www.fn.no/ILO/Aktuelt/Samfunnsansvar-loenner-seg>.
- Fry, Fred L., and Robert J. Hock. 1976. "Who Claims Corporate Responsibility? The Biggest and the Worst." *Business & Society Review (00453609)* (18):62.
- Global Reporting Initiative. *What is GRI?* 2013 [cited 21.05.2014]. Available from <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/what-is-GRI/Pages/default.aspx>.
- Integrated Reporting. *About <IR>* Available from <http://www.theiirc.org/about/>.
- ISO. ISO 26000 - Social responsibility. <http://www.iso.org/iso/home/standards/iso26000.htm>.
- Lovdata. 1998. Lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven). http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3.
- Lovdata. 2013. LOV-2013-04-19-15: Lov om endringer i regnskapsloven og enkelte andre lover. <http://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2013-04-19-15>.
- Ruud, A, K Ehrenclou, and C Skjelsbæk Gramstad. 2008. Er regnskapsloven et effektivt politisk virkemiddel for å fremme miljørapportering i norsk næringsliv? edited by Prosus Universitetet i Oslo, Rapport nr 1/08.
- UN Global Compact. *Overview of the UN Global Compact* 2014. Available from <http://www.unglobalcompact.org/Aboutthegc/index.html>.
- WWF. 2008. Living Planet Report. http://assets.wwf.org.uk/downloads/lpr_2008.pdf.

ⁱ I paragraf fire der det står "i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven" står det i stedet "diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering" når i paragraf § 3-3a.Årsberetningens innhold for regnskapspliktige som ikke er små foretak.

ⁱⁱ Denne grafen er basert på European Commission, 2013 An Analysis of Policy References made by large EU Companies to Internationally Recognised CSR Guidelines and Principles, March 2013, utarbeidet av Caroline Schimanski og tilsvarende data er lagt til i forhold til Norge av forfatteren.